DE NOOD AAN STATISTIEK BINNEN DE BRANDWEERZORG.

Rookmelderspeiling bij wespenverdelging.

een analyse I maart 2019

Inhoudstabel

Meten is weten 04

- Aanzet project
- Doel rookmelderspeiling
- Methode

Aan de slag 06

- Aantal metingen
- Aantal rookmelders per woning
- Resultaten per leeftijd
- Resultaten eigenaars / huurders
- Resultaten per woningtype

Fluvia in kaart gebracht 16

- Resultaten per gemeente
- Invulpercentage

Campagnemateriaal 18

Conclusie 20

- Successen
- Aandachtspunten

Toekomstperspectieven 22

De nood aan statistiek binnen de brandweerzorg.

METEN IS WETEN

In 2018 heeft het instituut voor Fysieke Veiligheid, samen met European Fire Safety Alliance, een rapport gepubliceerd over fatale woningbranden in Europa. Ook België werd opgenomen in deze studie. België scoort hier niet slecht met 0,6 slachtoffers per 100.000 inwoners, maar loopt wel achterop ten opzichte van bijvoorbeeld Nederland (0,2 doden per 100.000 inwoners, wat drie keer minder is).

Als hulpverleningszones willen we streven naar een reductie van slachtoffers (elk slachtoffer is er ééntje te veel), maar ook het verhogen van de zelf- en samenredzaamheid van de mensen in onze samenleving. Doelstelling is mensen niet alleen bewust maken van veiligheidsrisico's, maar hen ook wegwijs maken in het wegwerken of onder controle houden hiervan. Om die reden moeten we ons een duidelijk beeld kunnen vormen van de risico's in onze leefwereld.

De bevolking dient zich meer bewust te worden van de risico's in zijn leefwereld. Hun zelf- en samenredzaamheid moeten gestimuleerd worden. Het brandweerpersoneel moet als ambassadeur deze veiligheidsboodschap uitdragen.
Statistiek kan ons hierbij helpen. Het verzamelen van data rond rookmelders stelt ons in staat om meer doelgerichte campagnes op te zetten en zo hopelijk vlugger resultaat te boeken. Een rookmelder is een belangrijke tool in dit verhaal. Op de klassieke wie-waar-vragen kunnen we door het ontbreken van statistiek niet antwoorden. Meten is weten en met dit project maken we daar werk van.

AANZET

Een eerste dataverzameling kwam er in september 2015, waarbij onze brandpreventieadviseurs in stedelijke, landelijke en residentiële wijken tellingen uitvoerden. Nuttige info, maar de arbeidsintensiteit was enorm!

Vanuit een kostenefficiëntere insteek werkte Fluvia het concept uit om dergelijke rookmelderspeiling te koppelen aan reeds bestaande brandweeropdrachten. Met haar niet-dringend karakter en het grote bereik van gemiddeld 3.000 jaarlijkse interventies, lenen de wespenverdelgingen zich hier perfect toe. Op dat vlak was 2018 een uitzonderlijk jaar. Binnen Fluvia klokten we af op maar liefst 8.000 wespenverdelingen.

De nood aan statistiek
binnen de brandweerzorg.

Woningbranden eisen nog steeds veel slachtoffers. Te veel. Hang daarom rookmelders.

DOEL ROOKMELDERSPEILING

Samengevat kan je stellen dat het de doelstelling is om het aantal slachtoffers en doden bij woningbranden te vermijden door het hangen van rookdetectoren.

Als hulpverleningszone zijn wij perfect geplaatst om mee de schouders te zetten onder een brandveilige samenleving. Maar samenwerken is hiervoor cruciaal. Samenwerken met externe partners, de inwoners, overheden, beroepsorganisatie, brandwondenverenigingen, OCMW's, sociale huisvestingsmaatschappijen, het onderwijs... Inzetten op meer en belangrijke pijlers is een noodzaak zodat de samenleving doordrongen wordt van de boodschap. Het hangen van een rookmelder is al een kleine stap in het proces om van de burger een risicobewuste burger te maken.

Het project past in de doelstellingen van het nationaal brandpreventieplan 2020: een meer veilige samenleving met significante vermindering van het aantal woningbranden en CO-intoxicaties, met het terugdringen van het aantal doden en gewonden en het beperken van de schade in en rond de woning.

Woningbranden eisen nog steeds veel slachtoffers. Te veel. Met onze expertise als hulpverleners kunnen wij de burgers mee op de goede weg zetten om een brandveilig leven na te streven. Maar hier draait het vooral toch rond het aankweken van een attitude. En dat kunnen Bob ("Nul op, bedankt Bob!") en Ray ("Luister naar Ray"), alleen maar beamen.

De nood aan statistiek
binnen de brandweerzorg.

AAN DE SLAG

Een korte rookmelderspeiling wordt sinds mei 2016 aan wespenverdelging gekoppeld. We stelden een enquête op met specifieke vragen rond aanwezigheid/werking rookmelders en de demografische gegevens.

FINANCIEEL LAAGDREMPELIG

Efficiënt data verzamelen kan ook financieel laagdrempelig. Door die data net te verzamelen bij niet-dringende interventies (wespenverdelgingen), bereiken we niet alleen een groot publiek, maar kunnen we dit ook op een budgetvriendelijke manier aanpakken.

De loonkost bij wespenverdelgingen is bestaand. De tijdsduur van onze rookmelderspeiling en het digitaal loggen van deze gegevens, neemt slechts enkele minuten tijd in beslag. Er is dan ook nauwelijks tot geen stijging van de arbeidstijd én loonkost.

Om onze rookmelderspeilingen eenvoudig te verwerken, schakelen we Google-forms in voor een eenvoudige dataverwerking. Een kosteloze troef waarbij via de smartphone of tablet al ter plaatse kan geregistreerd worden.

#IEDEREENBRANDPREVENTIEADVISEUR

Met een interne basisopleiding “Iedereen BPA” kregen ook alle operationele brandweermensen de kern van brandpreventieadvies mee. Gewapend met deze kennis kan er adequaat ingespeeld worden op prangende vragen tijdens de wespenverdelingen.

#756

COLLEGA’S MET EEN BASISKENNIS BPA.

RESULTATEN

De metingen liepen van 2016 tot 2018. In 2016 werden enquêtes afgenomen in de **hulpverleningszones Fluvia en Noord-Limburg**. In 2017 en 2018 kwamen daar nog volgende hulpverleningszones bij: **Midwest, Vlaams-Brabant Oost en Westhoek.**

#5

HULPVERLENINGSZONES BRENGEN ROOKMELDERS IN KAART

FLUVIA

Midwest Brandweerzone

HULPVERLENINGSZONE OOST VLAAMS-BRABANT

BRANDWEER WESTHOEK

- # aantal metingen
- # woningen zonder rookmelder
- # aantal rookmelders / woning
- # resultaten / leeftijd
- # resultaten eigenaars / huurders
- # resultaten / woningtype
- # zonegebonden resultaten Fluvia in kaart gebracht

Jaaroverzichten 2016 tot 2018

AANTAL METINGEN

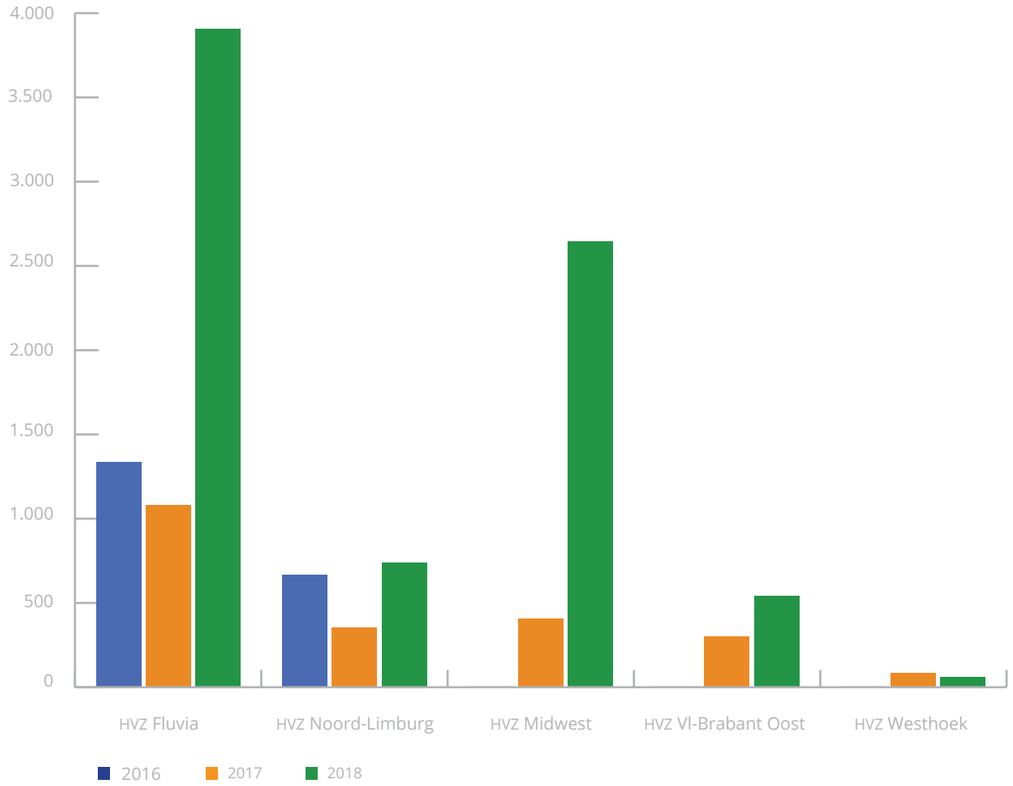

In drie jaar tijd bereikten we een totaal van 12.109 metingen.

	Fluvia	Noord-Limburg	Midwest	Vlaams-Brabant Oost	Westhoek	**Eindtotaal**
2016	1.337	663				**2.000**
2017	1.080	351	405	299	82	**2.217**
2018	3.911	738	2.645	540	58	**7.892**
Eindtotaal	6.328	1.752	3.050	839	140	**12.109**

De nood aan statistiek
binnen de brandweerzorg.

Jaaroverzichten 2016 tot 2018

WONINGEN MET ROOKMELDER

Percentage van de huizen met rookmelder.
Uit de peilingen blijkt dat 52% een rookmelder heeft hangen.

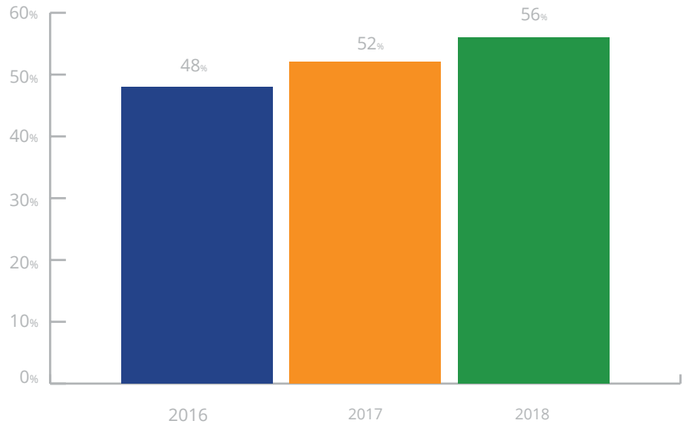

Maar hoeveel rookmelders hangen er dan gemiddeld per woning?

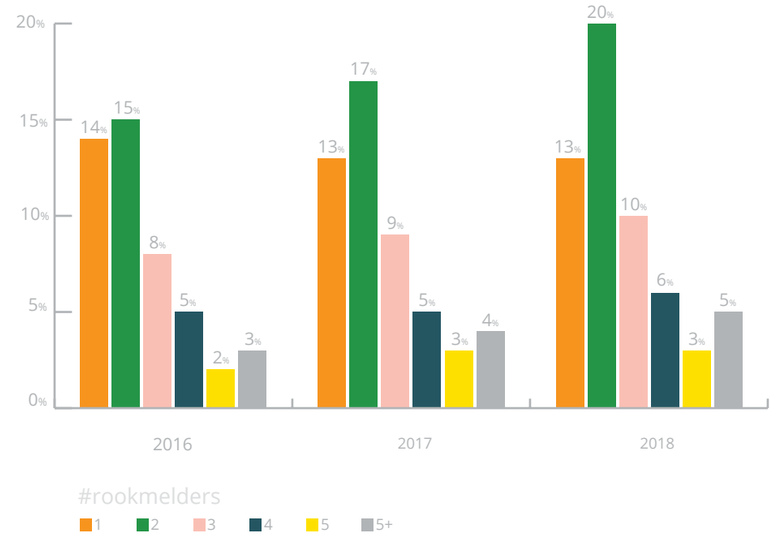

De nood aan statistiek
binnen de brandweerzorg.

Jaaroverzicht 2016 tot 2018

AANTAL ROOKMELDERS/ WONING

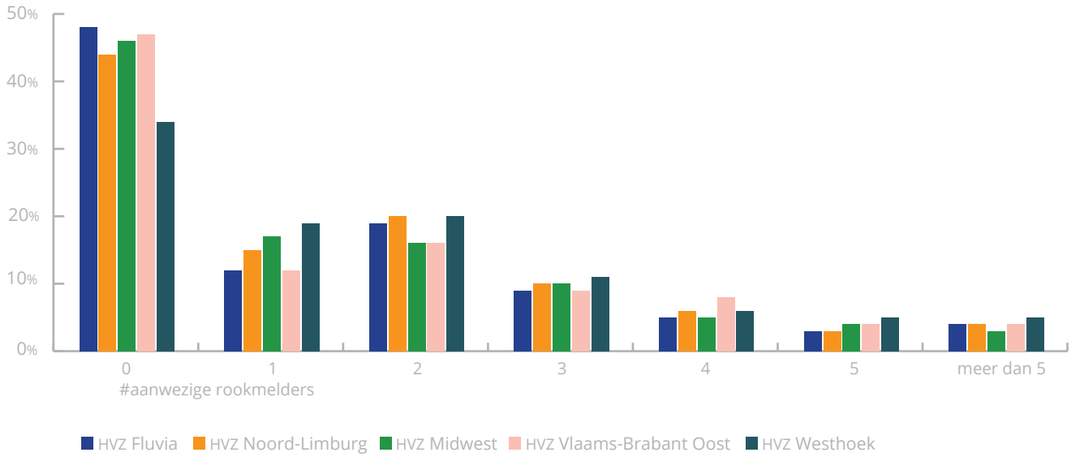

	Fluvia		Noord-Limburg		Midwest		Vlaams-Brabant Oost		Westhoek		**Eindtotaal**	
0 rookmelders	564	52%	159	45%	181	45%	135	45%	35	41%	1.074	48%
1 rookmelder	121	11%	57	16%	57	14%	34	11%	13	15%	282	13%
2 rookmelders	186	17%	54	15%	82	20%	43	14%	11	13%	376	17%
3 rookmelders	93	9%	35	10%	39	10%	27	9%	8	9%	202	9%
4 rookmelders	45	4%	11	3%	20	5%	36	12%	7	8%	119	5%
5 rookmelders	25	2%	22	6%	10	2%	10	3%	6	7%	73	3%
5+ rookmelders	42	4%	13	4%	15	4%	15	5%	5	6%	90	4%
Totaal	1.076	100%	351	100%	404	100%	300	100%	85	100%	2.216	100%

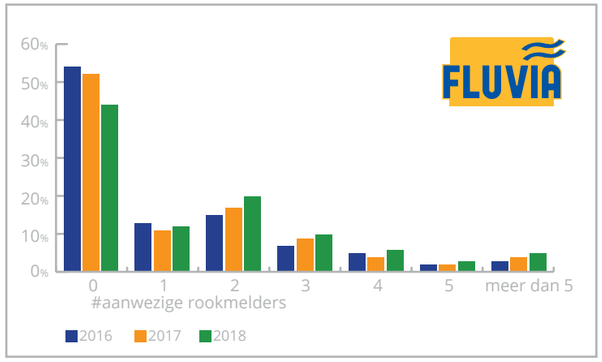

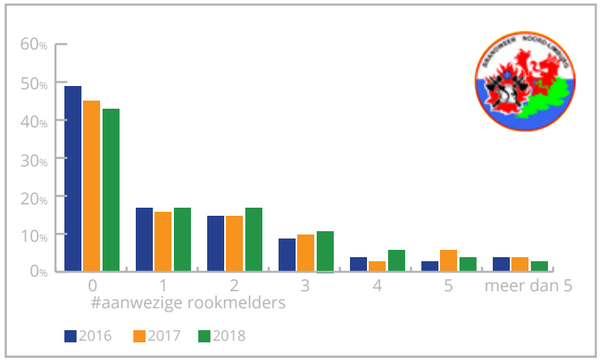

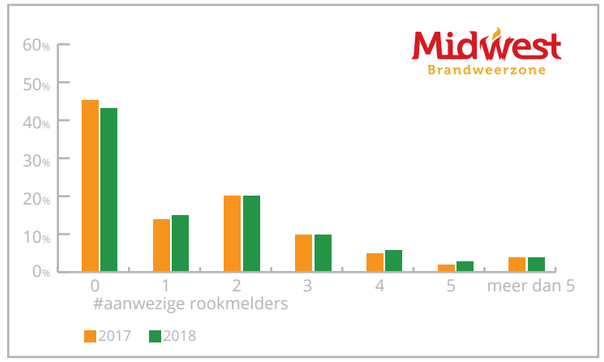

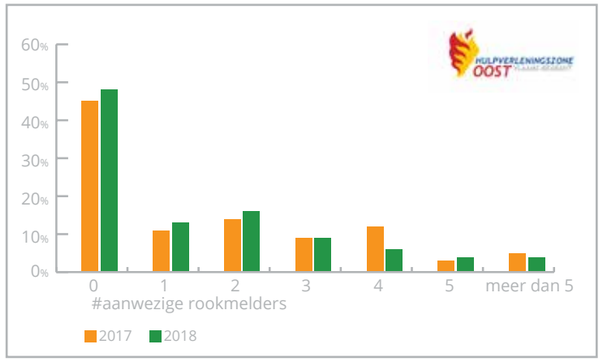

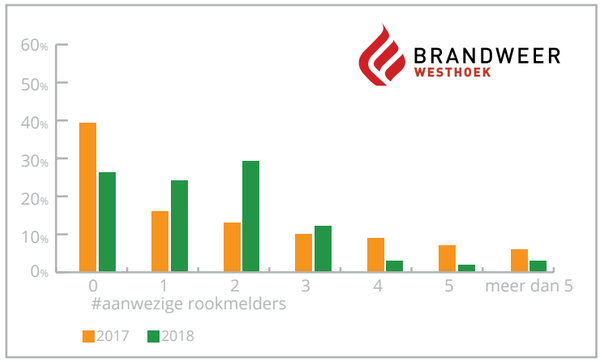

Jaaroverzichten 2016 tot 2018

RESULTATEN / LEEFTIJD

AANTAL ROOKMELDERS

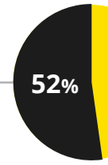

Twintigers

#rookmelders

0	52%
1	11%
2	18%
3	9%
4	4%
5	2%
5+	4%

52% heeft geen rookmelders

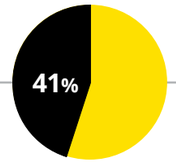

Dertigers

#rookmelders

0	41%
1	13%
2	19%
3	12%
4	6%
5	4%
5+	5%

41% heeft geen rookmelders

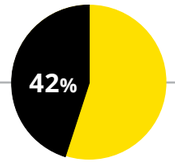

Veertigers

#rookmelders

0	42%
1	12%
2	20%
3	10%
4	7%
5	3%
5+	5%

42% heeft geen rookmelders

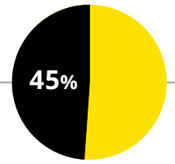

Vijftigers

#rookmelders

0	45%
1	13%
2	19%
3	10%
4	6%
5	3%
5+	5%

45% heeft geen rookmelders

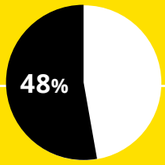

Zestigers

#rookmelders

0	48%
1	14%
2	19%
3	8%
4	5%
5	3%
5+	3%

58% heeft geen rookmelders

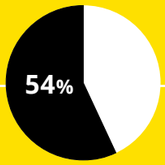

Zeventigers

#rookmelders

0	54%
1	17%
2	16%
3	7%
4	4%
5	2%
5+	2%

54% heeft geen rookmelders

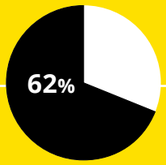

Tachtig+

#rookmelders

0	62%
1	16%
2	13%
3	4%
4	2%
5	1%
5+	3%

62% heeft geen rookmelders

De nood aan statistiek
binnen de brandweerzorg.

Jaaroverzichten 2016 tot 2018

RESULTATEN EIGENAAR / HUURDER

Percentage van het aantal rookmelders op basis van eigenaar en / of huurder.

#rookmelders	0	1	2	3	4	5	5+
eigenaar	47%	13%	17%	9%	6%	3%	4%
huurder	33%	17%	29%	10%	5%	2%	4%

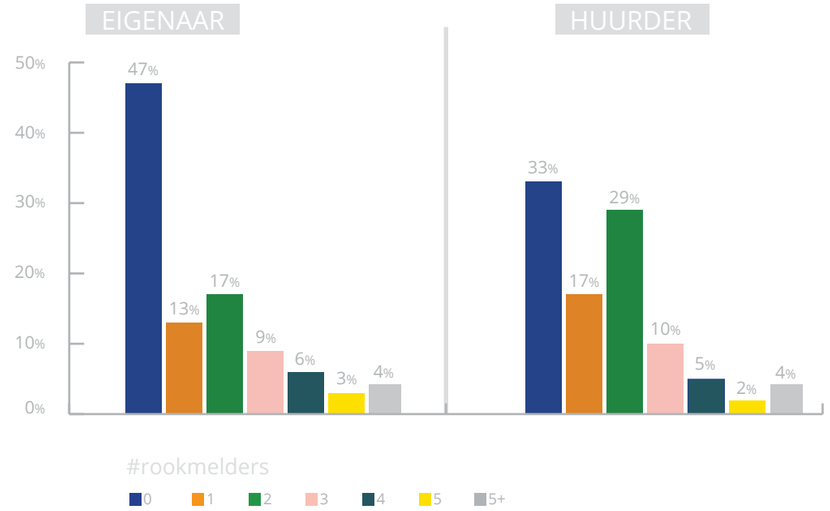

Jaaroverzicht 2016 tot 2018

RESULTATEN / WONINGTYPE

WONINGTYPES

flat
halfopen bebouwing
rijwoning
vrijstaande woning

#rookmelders	0	1	2	3	4	5	5+
flat	29%	25%	25%	5%	4%	2%	11%
halfopen bebouwing	46%	14%	20%	10%	5%	3%	3%
rijwoning	50%	13%	17%	10%	5%	2%	3%
vrijstaande woning	45%	13%	18%	9%	6%	4%	4%

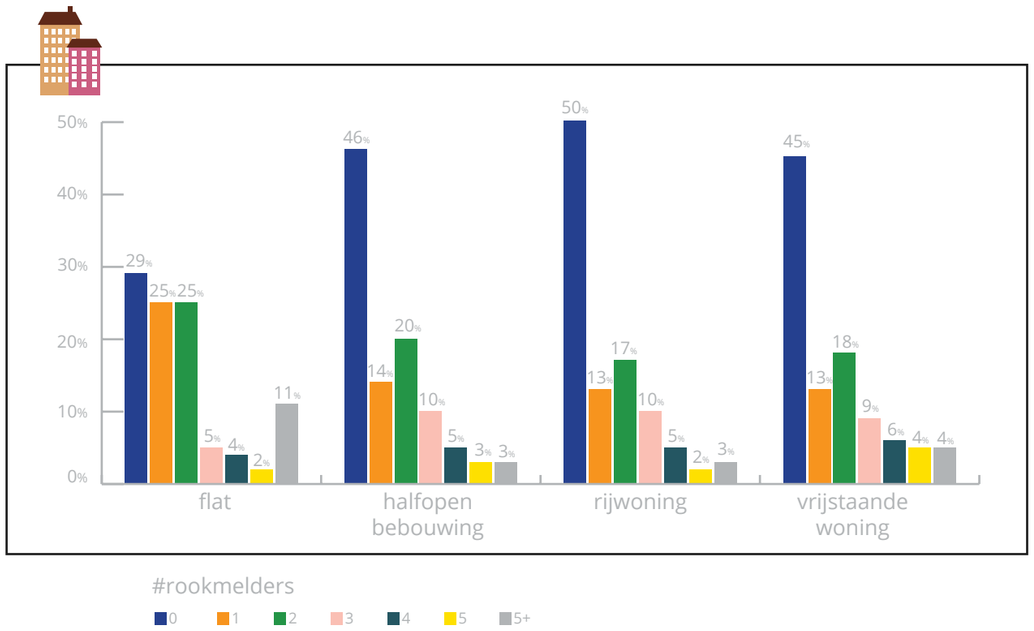

ZONEGEBONDEN: FLUVIA IN KAART GEBRACHT

Oplijsting van de metingen op basis van gemeent
2016-2018

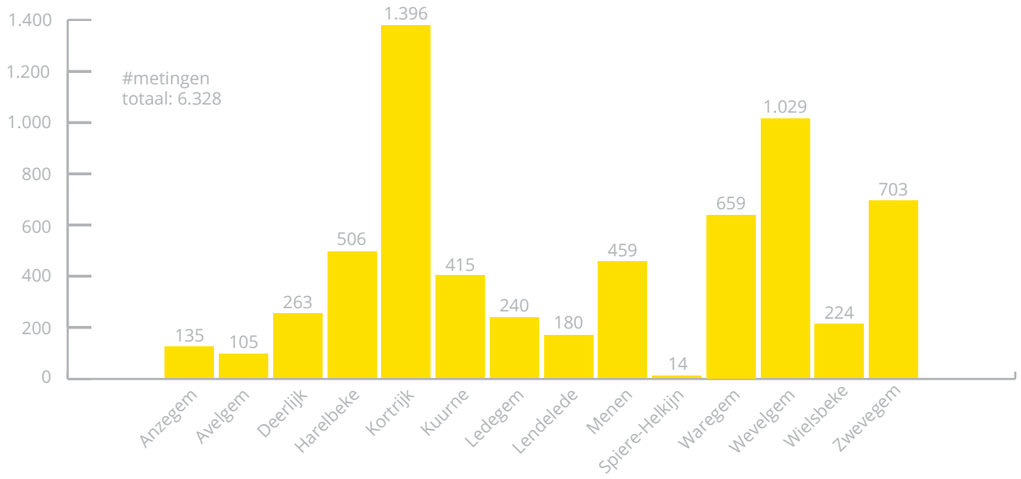

Overzicht percentage
aanwezigheid van rookmelders / gemeente
2016-2018

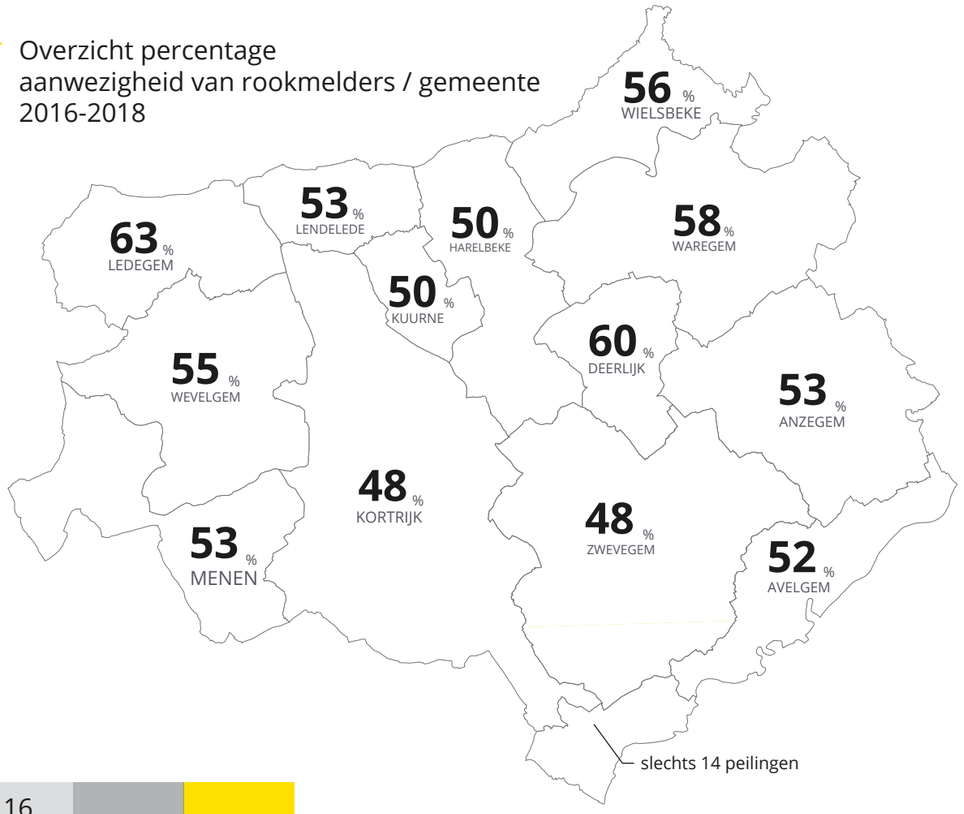

54 % VAN DE ONDERVRAAGDEN BINNEN HET WERKINGSGEBIED VAN FLUVIA HEEFT EEN ROOKMELDER IN HUIS HANGEN.

Maar hoeveel rookmelders hangen er dan gemiddeld per woning?

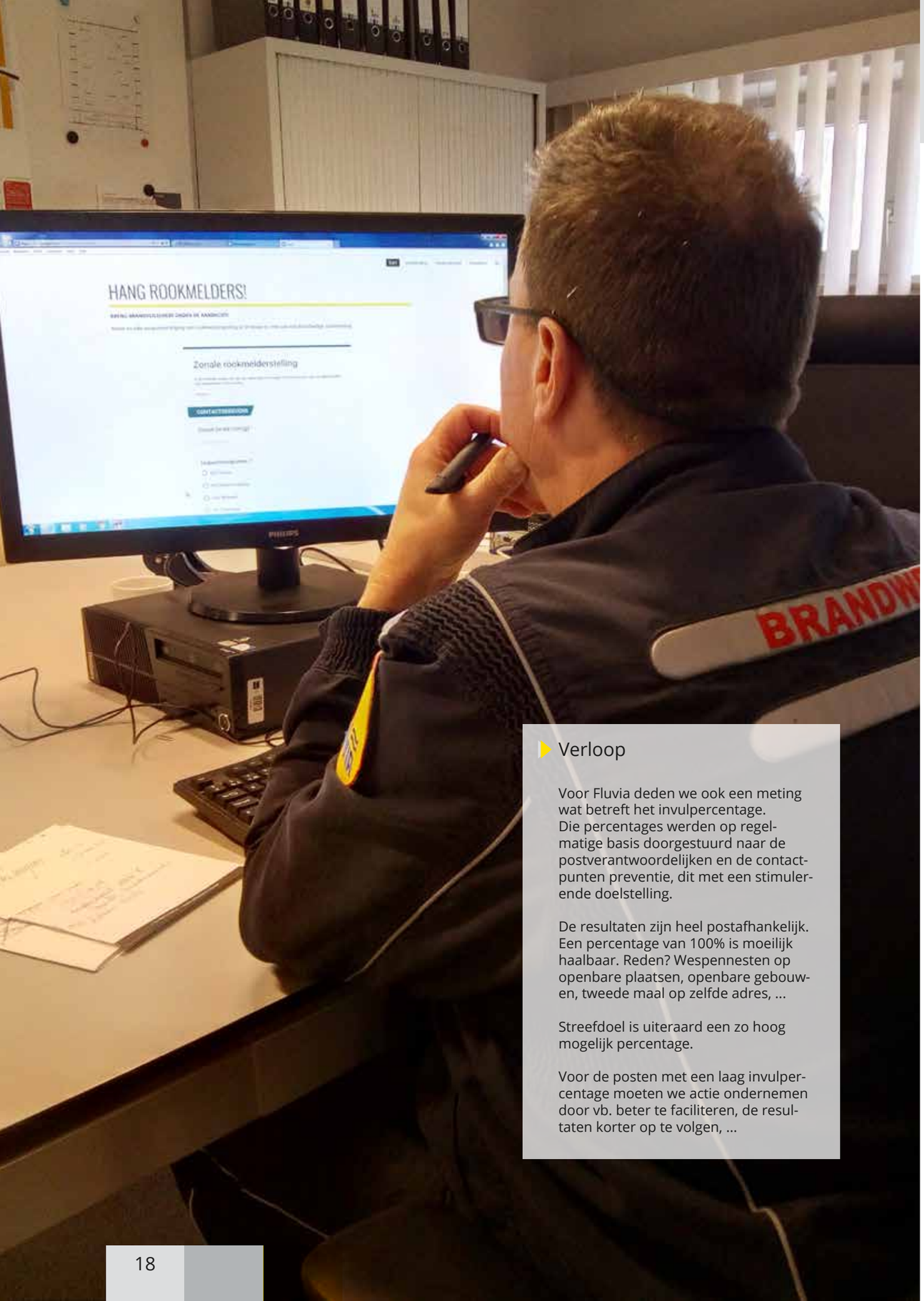

Verloop

Voor Fluvia deden we ook een meting wat betreft het invulpercentage. Die percentages werden op regelmatige basis doorgestuurd naar de postverantwoordelijken en de contactpunten preventie, dit met een stimulerende doelstelling.

De resultaten zijn heel postafhankelijk. Een percentage van 100% is moeilijk haalbaar. Reden? Wespennesten op openbare plaatsen, openbare gebouwen, tweede maal op zelfde adres, ...

Streefdoel is uiteraard een zo hoog mogelijk percentage.

Voor de posten met een laag invulpercentage moeten we actie ondernemen door vb. beter te faciliteren, de resultaten korter op te volgen, ...

Oplijsting van de metingen op basis van het invulpercentage 2016-2018

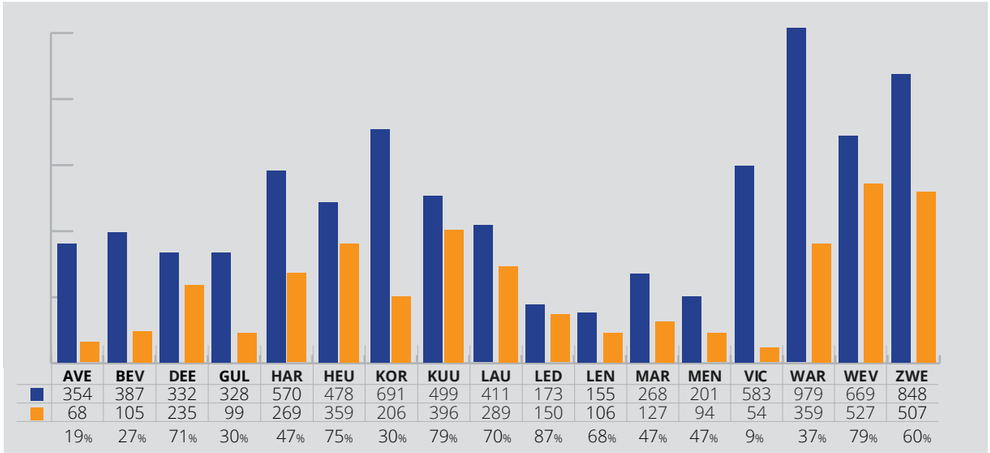

	AVE	BEV	DEE	GUL	HAR	HEU	KOR	KUU	LAU	LED	LEN	MAR	MEN	VIC	WAR	WEV	ZWE
wespennest	354	387	332	328	570	478	691	499	411	173	155	268	201	583	979	669	848
rookmelderspeiling	68	105	235	99	269	359	206	396	289	150	106	127	94	54	359	527	507
	19%	27%	71%	30%	47%	75%	30%	79%	70%	87%	68%	47%	47%	9%	37%	79%	60%

wespennest rookmelderspeiling

Rookmelderscampagne 2018 - maandoverzicht

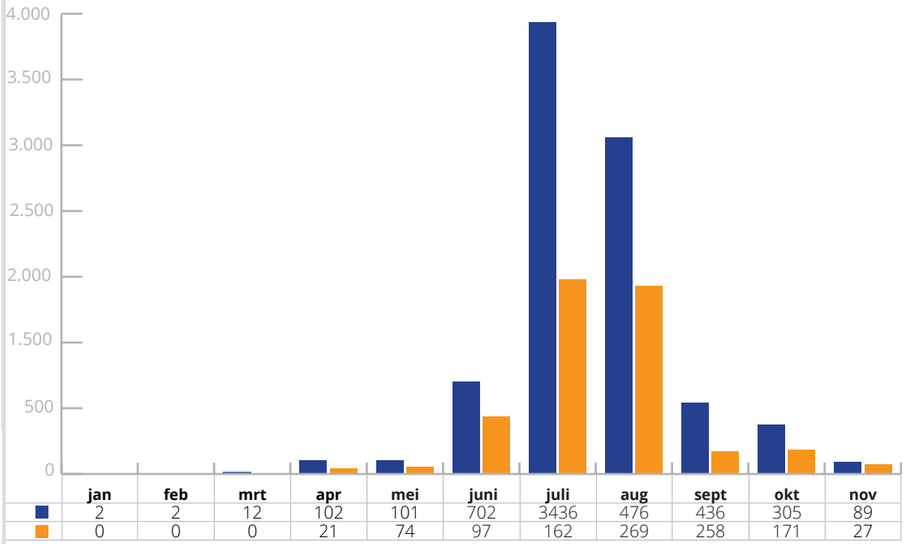

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov
wespennest	2	2	12	102	101	702	3436	476	436	305	89
rookmelderspeiling	0	0	0	21	74	97	162	269	258	171	27

wespennest rookmelderspeiling

CAMPAGNEMATERIAAL

"Mijn hond is mijn waker", klinkt het nog al te frequent, "die alarmeert me wel wanneer het brandt in huis." Een sprookje waar jammer genoeg nog te veel mensen in geloven en die echt moet ontkracht worden. Want Max, die ruikt het niet altijd.

Vanuit deze insteek ontwikkelde hulpverleningzone Fluvia twee campagnebeelden die de aandacht vestigen op het hangen van rookmelders.

OFFLINE

Drukwerk in de vorm van affiches en informatieve folders werd verdeeld over heel West-Vlaanderen via het netwerk van gemeenten en brandweerposten. De lokale bibliotheek, sporthal, gemeentehuis. Iedereen kon het zien: hang rookmelders!

Om de boodschap nog iets meer kracht bij te zetten, werden binnen West-Vlaanderen ruim 1.500 autoruitstickers bedeeld onder het brandweerpersoneel. Ook onderweg werd de brandveilige boodschap dus duchtig verspreid.

ONLINE

Ook online waren we zichtbaar.
Niet alleen op de brandweerwebsites, maar ook op de gemeentelijke websteken werd de boodschap goed verspreid.

Ook via social media creëerden we een draagvlak. Op de Facebookpagina 'Hang rookmelders' worden dan ook heel frequent acties op poten gezet om het belang van goedwerkende rookmelders in huis in de verf te zetten. Twitterberichten ondersteunen dit initiatief.

CONCLUSIE

Uit deze data halen we heel wat interessante informatie. Zo hangt er in 56% van de bevraagde woningen reeds een rookmelder. Zeker nog een marge om beter te doen. Ook wat betreft het aantal rookmelders per woning moeten nog stappen vooruit gezet worden.

Opvallend is dat ondanks de verplichting bij 1/3de van de huurwoningen nog steeds geen rookmelder aanwezig is. Senioren blijven eveneens een belangrijke doelgroep. Naarmate de leeftijd vordert, zien we een sterke afname van het bezit van rookmelders. Als we focussen op de woning, hangt er in rijwoningen net iets minder rookmelders dan in halfopen bewoningen en vrijstaande huizen.

SUCCESSEN

Eén van de grootste successen in deze dataverzameling is de **laagdrempeligheid** en **efficiëntie** en dat laatste kan zowel weerspiegeld worden in de kosten als de arbeidsintensiteit.

De rookmelderspeiling scoort ook door de **tastbaar** realistische aanpak naar zowel de burger als de medewerker. De brandweerman/-vrouw die over de vloer komt met kennis ter zake, is absoluut geen ver-van-mijn-bed-show meer.

Brandweermannen krijgen makkelijk toegang tot de gehele woning dankzij het maatschappelijk vertrouwen dat ze genieten. Zo zijn de cijfers deels gebaseerd op onze waarnemingen en niet enkel meegedeeld door de bewoners. Dit verhoogt de **betrouwbaarheid** van de cijfers.

Ook voor onze eigen brandweermensen is het jaarlijks herhalen van deze actie een blijvende reminder rond brandveiligheid.

Het inzetten van digitale dragers, zoals tablets in het werkveld, kunnen een grote meerwaarde bieden. Deze digitale meerwaarde werd in 2018 dan ook uitgerold binnen o.a. zones Noord-Limburg en Fluvia.

De nood aan statistiek
binnen de brandweerzorg.

Het combineren van data-verzameling met andere taken of andere diensten, is een methode die op veel vlakken voorkeur geniet.
Om de draagkracht van dit verhaal zo goed mogelijk te onderbouwen, zijn er een aantal stevige pijlers nodig. En die vonden we zowel binnen als buiten onze organisatie.

De burgers waar we de peiling afnamen zijn een cruciale schakel in dit verhaal. Intern werken we dienstoverschrijdend, waarbij de preventiedienst, het team communicatie, de zoneraad met een vertegenwoordiging van onze burgemeesters, het operationeel personeel en de brandpreventieadviseurs de handen in elkaar hebben geslagen.

AANDACHTSPUNTEN

Een drempel kan de motivatie van de operationele brandweermensen zijn, want initieel werd de rookmelderspeiling gezien als een bijkomende taak. Verder kunnen we zeker ook nog verder inzetten op snelheid. Nog te vaak worden de rookmelderspeilingen aangeboden op papieren drager.

De nood aan statistiek
binnen de brandweerzorg.

TOEKOMSTPERSPECTIEVEN

We willen blijven inzetten op deze peilingen bij wespenverdelging. Het zou goed zijn mochten meer hulpverleningszones aansluiten.

Naast deze dataverzameling tijdens wespenverdelgingen denken we na of we de burger zelf kunnen laten inloggen, registreren en bevragen. Zo genereren we meer data.

Ook de verzameling van emailadressen is een toekomstige doelstelling. Op die manier kan een nieuwsbrief rond brandveiligheid op regelmatige basis - thematisch of twee keer per jaar - verstuurd worden.

Verder is het ook een denkpiste om andere acties en/of data te verzamelen via andere spelers. We denken hierbij vb. aan de gemeentelijke verkoop van rookmelders of andere partners binnen huisvesting (VZW Effect, Woonwijs, ...)

#samennaareenbrandveiligetoekomst

BPA// luk.vancauwenberghe@hvzfluvia.be
COMMUNICATIE// kaat.nuyttens@hvzfluvia.be

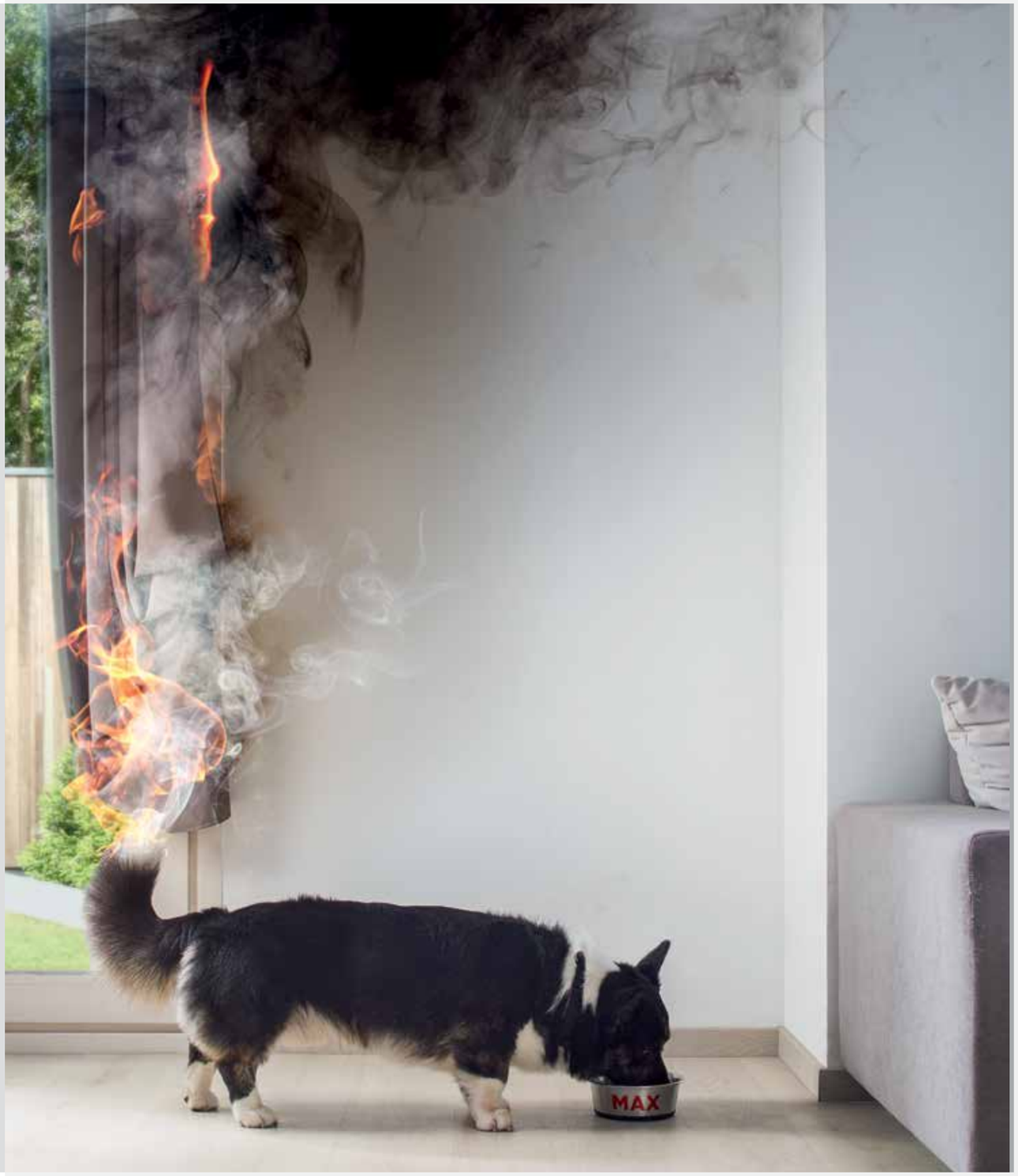

©MAART 2019